<u>संस्कृतवाक्यानि</u>

वासरः

अद्य- today

ধ্ব:- tomorrow

परश्वः- day after tomorrow

प्रपरश्वः- day after day after tomorrow

ह्यः- yesterday

परद्धः- day before yesterday

प्रपरह्यः- day before day before yesterday

भानुवासरः/रविवासरः- sunday

सोमवासरः/इन्दुवासरः- monday

मङ्गलवासरः/भौमवासरः-tuesday

बुधवासरः / सौम्यवासरः - wednesday

गुरुवासरः/बृहस्पतिवासरः-thursday

शुक्रवासरः/भार्गवासरः-friday

श्रानिवासरः-Saturday

अद्य रविवासरः ।

श्वः सोमवासरः ।

ह्यः- शनिवासरः ।

परश्वः- मङ्गलवासरः ।

प्रपरश्वः- बुधवासरः ।

परद्यः शुक्रवासरः ।

प्रपरह्यः गुरुवासरः ।

अस्ति, नास्ति!!

सन्ति, न सन्ति

अस्ति-Is there

सन्ति- are there

नास्ति-Is not there

न सन्ति- are not there

जलम् अस्ति ।

पत्रम् अस्ति ।

पत्राणि सन्ति ।

बालाः सन्ति ।

फेनकं नास्ति ।

पुस्तकं नास्ति ।

आसक्तिः नास्ति ।

चषकाः न सन्ति ।

गोलदीपाः न सन्ति ।

अत्र, तत्र, अन्यत्र, एकत्र, सर्वत्र, कुत्र?

अत्र-here तत्र-there अन्यत्र-elsewhere एकत्र-one side सर्वत्र-everywhere कुत्र?-Where?

जलम् अत्र अस्ति ।

वृक्षः तत्र अस्ति ।

देवः सर्वत्र अस्ति ।

माता अन्यत्र अस्ति ।

छात्राः एकत्र सन्ति ।

पुत्रः कुत्र अस्ति?

<u>प्रश्नसूचकाः</u>

कः- who रामः कः?

का-who सीता का?

किम्-what तत् किम्?

कदा-when कदा आगच्छति?

किमर्थम्-why किमर्थं हसति?

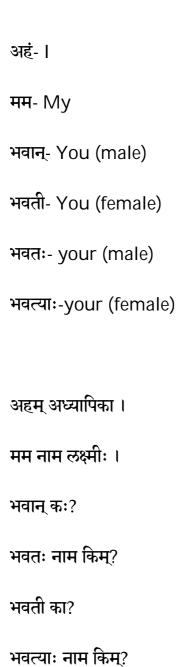
कुत्र-where जलं कुत्र अस्ति?

कथम्-how भोजनं कथम् अस्ति?

कति-How many कित छात्राः सन्ति?

कुतः-From where कुतः आगच्छति?

अहं, मम, भवान्, भवती, भवतः, भवत्याः

<u>त्वं, तव</u>

त्वम्- You

तव- Your

भीमः- त्वं कः?

रामः- अहं अध्यापकः ।

भीमः- तव नाम किम्?

रामः- मम नाम रामः ।

सः, एषः, सा, एषा, तत्, एतत्

सः- He, who is far एषः- He, who is near सा- She, who is far एषा- She, who is near तत्- That एतत्- This

सः वीणावादकः ।

एषः वैद्यः ।

सा अध्यापिका ।

एषा लेखनी।

तत् पुस्तकम् ।

एतत् उपनेत्रम् ।

तस्य, तस्याः, एतस्य, एतस्याः

तस्य- his (who is far)

तस्याः- her (who is far)

एतस्य- his (who is near)

एतस्याः- her (who is near)

तस्य नाम रामः।

एतस्य नाम भीमः ।

तस्याः नाम लक्ष्मी ।

एतस्याः नाम सीता ।

पुरतः, पृष्ठतः, वामतः, दक्षिणतः, अधः, उपरि

पुरतः- Front

पृष्ठतः- Back

वामतः- Left

दक्षिणतः- Right

अधः- Down

उपरि- Up

मम पुरतः दूरदर्शनम् अस्ति ।

रामस्य पृष्ठतः लक्ष्मणः अस्ति ।

अध्यापकस्य वामतः कृष्णफलकम् अस्ति ।

छात्रस्य दक्षिणतः दीर्घासनम् अस्ति ।

मञ्चस्य अधः मार्जालः अस्ति ।

गृहस्य उपरि काकः उपविश्वति ।

प्राची, प्रतीची, अवाची, उदीची

प्राची- पूर्वदिक् East

प्रतीची- पश्चिमदिक् West

अवाची- दक्षिणदिक् South

उदीची- उत्तरदिक् North

ते, एते, ताः, एताः

ते- they (far) (males)
एते- They (near) (males)
ताः- They (far) (females)
एताः- They (near) (females)
तानि- Those
एतानि- These

एताः संस्कृताध्ययननिरताः ।

एते नर्तकाः ।

ताः गायिकाः ।

तानि पुस्तकानि संस्कृतपुस्तकानि ।

एतानि पुस्तकानि विज्ञानपुस्तकानि ।

तेषाम्, एतेषां, तासाम्, एतासाम्

तेषाम्- their (far) (males)

एतेषाम्- their (near) (males)

तासाम्- their (far) (female)

एतासाम्- their (near) (female)

तेषां माता सीता ।

तेषां बालकानां अध्यापकः रामः ।

एतेषां भोजनं समाप्तम् ।

तासां बालिकानां कन्दुकक्रीडा अस्ति ।

एतासां महिलानाम् उद्योगः कृषिः ।

वयं, यूयं, भवन्तः, भवत्यः

वयम्- we all

यूयम्- you all

भवन्तः- you all (males)

भवत्यः- you all (females)

वयं संस्कृतछात्राः ।

यूयं वनवासिनः ।

भवन्तः बालकाः ।

भवत्यः महिलाः ।

इतः, ततः,....तः

इतः- From here

ततः- From there

.....तः- From.....

रामः इतः शालां गच्छति ।

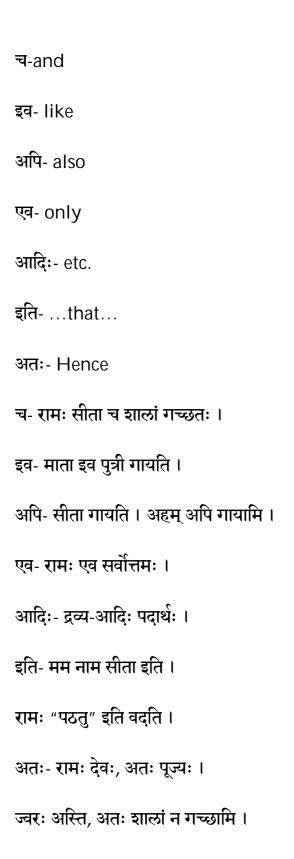
ततः उपाहारगृहं गच्छति ।

उपाहारगृहतः गृहं गच्छति ।

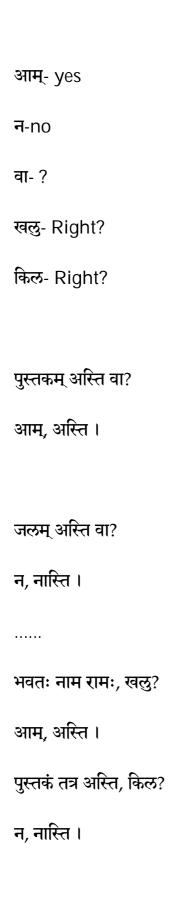
गृहतः कार्यालयं गच्छति ।

ततः मम गृहम् आगच्छति ।

च, इव, एव, अपि, आदिः, इति, अतः

<u>आम्, वा, न, खलु, किल</u>

इदानाम्, अद्यतनः, ह्यस्तनः, श्वस्तनः, पूर्वतनः, इदानीन्तनः

इदानीम्- Now

अद्यतनः- Today's

ह्यस्तनः- Yesterday's

श्वस्तनः- Tomorrow's

पूर्वतनः- Those days'

इदानीन्तनः- These days'

इदानीं कः समयः?

अद्यतनः पाठः अत्युत्तमः अस्ति ।

ह्यस्तनं दिनं सम्यक् आसीत्।

श्वस्तना परीक्षा सम्यक् भवतु ।

पूर्वतनाः जनाः विश्वासार्हाः ।

इदानीन्तनं जीवनं यन्त्राधारितम् ।

"ह्यस्तनः शेषः अद्यतनः विशेषः"

आवश्यकम्, मास्तु

आवश्यकम्- Want

मास्तु- don't want

जलम् आवश्यकं वा?

आम्, आवश्यकम्।

लवणम् आवश्यकं वा?

मास्तु ।

युग्मशब्दाः paired words

यदा-तदा- when-then- यदा मेघः तदा वृष्टिः ।

यत्र-तत्र- where-there- यत्र वायुः तत्र जीवः ।

यथा-तथा-like how-like that- यथा माता तथा पुत्री ।

यदि-तर्हि-if-then- यदि ज्वरः अस्ति, तर्हि शालां न गच्छति ।

यद्यपि-तथापि-although-still- यद्यपि ज्वरः अस्ति तथापि शालां गच्छति ।

<u>भूतकालार्थकिकयापदानि</u>

गच्छति-गतवान्, गतवती, गतवत्

रामः शालां गतवान् ।

सीता शालां गतवती।

मम मत्रं शालां गतवत्।

पठति-पठितवान्, पठितवती, पठितवत्

लिखति-लिखितवान्, लिखितवती, लिखितवत्

हसति-हसितवान्, हसितवती, हसितवत्

वद्ति-उक्तवान्, उक्तवती, उक्तवत्

श्रुणोति-श्रुतवान्, श्रुतवती, श्रुतवत्

पश्यति-दृष्टवान्, दृष्टवती, दृष्टवत्

जानाति-ज्ञानवान्, ज्ञातवती, ज्ञातवत्

करोति-कृतवान्, कृतवती, कृतवत्

गच्छति स्म

रामः शालां गच्छति स्म ।

सीता शालां गच्छति स्म ।

मम मित्रं शालां गच्छति स्म ।

पठति स्म

लिखति स्म

हसति स्म

वदित स्म

श्रुणोति स्म

पश्यति स्म

जानाति स्म

करोति स्म

<u>रसाः रूपाणि च</u>

रसाः- Tastes

मधुररसः- Sweet श्वकरा मधुरं भवति ।

आम्ररसः- Sour चित्री आम्ररसयुक्ता ।

लवणरसः- Salty समुद्रजलं लवणं भवति ।

कटुरसः- Spicy मरीचिका कटुयुक्ता भवति ।

कषायरसः- Bitter कारबेह्नं कषाययुक्तम् ।

तिक्तरसः- तिक्तरसः मम इष्टः ।

रूपाणि- Colours

श्वेतवर्णः-White

कृष्णवर्णः, नीलरूपम्-Black

पीतवर्णः-Yellow

रत्कवर्णः- Red

हरितवर्णः-Green

कपिशवर्णः-Brown

चित्रवर्णः-Mixture

तः, पर्यन्तम्

तः- From

पर्यन्तम्- To

जनवरी १दिनाङ्कतः १०दिनाङ्कपर्यन्तम् अहं बेङ्गलूरुनगरे न भवामि । मैसूरुनगरं गच्छामि ।

जनवरीमासतः जून्मासपर्यन्तं संस्कृतपाठाः प्रचलन्ति ।

एकादशवादनतः द्वादशवादनपर्यन्तं प्रतिदिनं संस्कृतपाठः भवति ।

प्रातः चतुर्वादनतः पश्चवादनपर्यन्तं योगासनं करोमि ।

शिवमोग्गग्रामे बालतः वृद्धपर्यन्तं सर्वे संस्कृते सम्भाषणं कुर्वन्ति ।